

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Præcepta Pars ...

Tractatus V. Ad Præcepta II. Tabulæ De Delictis Contra Justitiam, Seu
Injusta læsione Proximi in Bonis Animæ, Vitæ seu Corporis, Famæ,
Fortunæ & c. Ac Restitutione Inde Debita

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Subsectio. De homicidio casuali moraliter causato, ex mandato, consilio
&c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60167](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60167)

tens tollere praevifum periculum mortis, est vera causa moralis, & imputativa homicidii secuti, si enim imputatur: unde etiam in Jure Civili puniatur, ac si commisisset: ergo etiam in Jure Canonico incurreret poenam latam in talem. IV. Sed tu securè adhibe distinctionem de omissione pura, & non pura *Sect. 3. §. 4.* latè explicata.

SUBSECTIO.

De homicidio casuali moraliter causato, ex mandato, consilio, &c.

SUMMARIUM.

158. Quicumque mandans, vel suadens alteri actionem, ex qua praevidet, dubitat, suspicatur, vel praevidetur deberet, secuturam mortem alterius, peccat mortaliter, & secuta morte, vel mutilatione sit irregularis; unde
159. Resolvuntur varii casus. I. De mandante tantum verberare alium.
160. II. De mandante, vel consulente occidere.
161. III. De advocante sibi socios ad occidendum, &
162. IV. De precipiente vel suadente generaliter quaecunque actionem fieri cum praeviso periculo mortis.

157 **S**icut homicidium voluntarium, ita & homicidium casuale aliud est, quasi patratum physicè, cum quis per se ipsum agit aliquid, ex quo praevidet sequi homicidium, vel mortem alterius, & de hoc hâc Sectione haecenus locuti sumus. Aliud est moraliter causatum, cum quis mandato, consilio, suasu &c. inducit alterum, non quidem ad ipsum homicidium (sic enim esset homicidium directè voluntarium, moraliter causatum, de quo *Sectio*

Sectio 3, tota) Sed ad aliquid aliud agendum, vel omittendum, ex quo præter directam intentionem mandantis, vel consulentis sequitur mors alterius, sive tertii, sive ipsiusmet, cui mandatum, vel consilium dat. Et de hoc nunc fit

RESOLUTIO.

Et Regula Generalis.

Quicumque alteri mandat, suadet &c. vel quo-
modolibet inducit ad aliquam actionem seu
licitam, seu quomodocumq, illicitam, ex qua prævi-
det, vel subdubitat, suspicatur, aut certe rationabi-
liter providere deberet, secuturam mortem alte-
rius; & generaliter uno verbo: quando actio illa est
conjuncta cum periculo mortis alterius, aut tertii,
aut ipsiusmet, cui mandatur, vel consulitur, & ne
sequatur mors, sufficienter non præcavit, ipso factò
peccat mortaliter pro ratione materia illicita, (de
quo nemo dubitat) & secuta morte, vel mutilatio-
ne irregularitatem incurrit. At verò sit ejusmodi
periculum amovisse, seu præcavisse prudenter cen-
setur, secuta homicidium non imputabitur ei, &
consequenter nullà irregularitate afficietur. Hæc
Regula constat ex dictis, indiget solum declaratio-
ne, & applicatione ad casus. Censendus autem est
ejusmodi mandans, vel consulens periculum suffi-
cienter præcavisse, si homini prudenti, & cauto, in
talibus circumstantiis, vel sub tali modo agendi,
actio mandetur, vel consulatur, ut quilibet pru-
dens judicare possit, homicidium, vel mortem, aut
mutilationem nullam fore patrãdam, ut ex Sua-
rez,

Bb 2

rez,

388 *Tract. V. in V. Præceptum Decalogi Cap. III.*
rez, Sayro, Filliuc. aliisque rectè declarat Tamb
cap. 15. §. 3. num. 5. vide etiam *Dian. part. 4.*
tract. 2. res. 19. Casus varios ad aliquot classes
reducamus.

I. Mandans verberare tantum alterum.

159 **Q**ui præcipit alicui alterum verberare, & non
occidere, si adsit metus, vel suspicio periculi,
ne etiam occidat, vel ex parte sua, quia ferox, &
temerarius est; vel ex parte alterius, quia verberare
accepto, facile perire potest; secutò homicidii,
irregularis fit, ut expressè dicitur *cap. ult. de*
homic. in 6. addita ratione: *cum mandando in*
culpa fuerit, & hoc evenire posse debuerit cogitari.
Quo loco Juris ad hanc irregularitatem incurren-
dam supponitur, ut & mandatum injustum sit, &
imprudens in ordine ad homicidium cavendum.
Quòd si ergò & mandatum esset justum v. g. ad
debitam correctionem, & prudenter factum ad ca-
vendam occisionem, utpote datum ministro fide-
li, & cauto, cum limitatione seria, ne occidat, al-
signatò etiam instrumentò moraliter non effectivò
mortis; v. g. pugnò, virgìs, larò, etiamsi per acci-
dens & præter omnem intentionem sequatur mors
alterius, mandans ab irregularitate imünis eris, ut
ex comuni rectè notat. *Filliuc. cit. c. 4. q. 3. n. 96.*
& *Dian. cit. resol. 19.* Quòd si verò mandatum ju-
stum quidem sit, sed imprudenter factum, v. g. le-
di magister jubet discipulum iracundum & auda-
cem disciplinae causâ verberari, si inde effertus ille
discipulus aliquem occidat, vel mutilet, ludima-
gistrum non effugere irregularitatem, meritò cen-
tes

set Tamb. *ibid.* n. 3. quia periculum certè prævidit, & sufficienter cavere non potuit respectu talis hominis sibi noti: Quòd si denique mandatum injustum sit, attamen prudenter factum, omni adhibitâ cautelâ, nè mors sequatur, si tamen sequatur, adhuc incurri irregularitatem ex speciali dispositione Juris modò allegati censet *Filliuc. ibid.* quia semper talis mandans fuit in culpa, & debuit cogitare, ne id eveniret. Sed ego non credo, propter dicta supra hac Sect.

II. Mandans, vel consulens occidere alterum.

SI mandatarius, vel suafus illum alterum occidat, 160
sine dubio mandans, vel suadens irregularis erit ex delicto homicidii voluntarii: at verò si detractione, vel calumniâ Titium concites adversus Cajum, prævidens subesse periculum, ne eum occidat aut cum prævisione similis periculi eum inebriâsti, secuta morte, irregularis eris ex delicto homicidii casualis, ex communi Laym. c. 10. n. 2. Et universaliter, qui alterum jussu, consilio, vel alio quovis modo inducit ad actionem periculosam, cum periculo præviso occidendi alium tertium, homicidii, restitutionis, & irregularitatis reum fore non est dubium. At quid si in ejusmodi casu ipse mandatarius, suafus, vel inductus occidatur? Communis est doctrina, quisquis alteri præceptum: vel consilium dedit, alium occidendi, vel duellum in-eundi &c. cum præviso periculo mortis ipsius, si contingat ipsummet occidi, præcipiens, vel consulens irregularis erit. *Ratio est:* quia actiones illæ

390 *Tract. V. in V. Præceptum Decalogi. Cap. III.*
de se sunt nimis periculosa, & difficile est mandan-
tem, vel consulentem tale periculum sufficienter
præcavere, ne mors sequatur, unde si mandes, vel
consulas Petro, ut occidat Titium, vel cum eo du-
lum ineat, viribus ipsi benè æqualem, contingit
autem præter voluntatem, & expectationem tuam
ut occisus sit ipse Petrus, adhuc irregularis eris: ita
Navar. Corduba, Avila. aliisque cit. *Suarez. disp.*
44. de Cens. Sect. 3. n. 10. volens ab hac communi
sententia, nec speculativè, nec practicè receden-
dum. *Fillius. Laym. cit.* & probabiliter fatetur
Dian. p. 4. tr. 2. resol. 12. Ratio est: quia absol-
tè loquendo adhuc vacas rei illicitæ, valde pericu-
losæ; quæ enim ratio periculosior tibi esse potest
ad mortem, quàm æqualem aggredi, vel singulari
certamine cum æquali pugnare? ait *Castropala.*
apud *Tamb. cit. c. 15. §. 3. n. 9.* Contrarium ta-
men, & eo casu mandantem, vel consulentem non
fore irregularem, etiamsi probabiliter dubitaverit
de periculo mortis Petri, dummodò ejus mortem
non intenderit, docet *Vasquez. Turrian. Hart.*
Joan. Præpositus, eosque citans, & pro foro con-
scientiæ tantùm sequens *Lugo disp. 19. de Justit.*
Sect. 2. n. 40. Ratio potissima est: quia aliud est
mandare, consulere, ut aliquis occidatur, quod ef-
fectu secuto semper secum irregularitatem trahit
ex claro Jure: aliud verò est, mandando, vel con-
sulendo alterum solùm periculo mortis exponere,
quod nullam secum trahit irregularitatem, de hoc
enim nullum Jus extat. Addit *Lugo,* quòd in solo
consilio nulla appareat injustitia adversus eum,
cui

cui consulitur, cum ei liberum maneat consilium sequi, vel non sequi. Quoad contententem omnino inclino in hanc sententiam: quoad mandantem verò cum Suarez à communi sententia non recedo: Ratio disparitatis constat ex dictis suo loco supra. At: quid si mandans, vel consulens periculum nullum timeat, v. g. mandavi, vel suasi Titio, ut occidat Cajum, hominem satis debilem, & inferiorem viribus Titii; contingit tamen, ut Cajus debilior licet viribus, occideret Titium: sumne ego irregularis ex delicto homicidii casualis ex meo mandato, suasu? Te non esse irregularem probabiliter censet Bonac. Henriq. alii apud Dian. p. 1. tr. 15. resol. 17. quia sufficienter periculum cavisti Titii, si scivisti eum fortiorem esse Cajo: & confirmari potest à fortiori ex sententia modò antea relata: attamen adhuc irregularem te esse, æquè probabiliter putant Nav. Covar. Avila. Coninch. Joan. Prapof. apud Tamb. cit. lib. 10. de Cens. & Irreg. tr. 4. c. 10. §. 3. n. 7. Ratio est, quia sciebas, vel saltem scire debebas, in ejusmodi occasionibus etiam agnum ad se defendendum audaciam leonis induere; ideoque adhuc periculum prævidisse, vel saltem de eo dubitasse præsumeris. Quare sola cognitio imbecillitatis Caii te excusare non potest, nisi fortè aliunde periculum satis caveris, v. g. præcipiendo, vel consulendo, ut occideret Cajum eminens sclopeto, vel sagitta, vel à tergo, ex insidiis &c. ut prudenter omne periculum fuisse amotum judicaretur. Denique si mandasti Titio, ut occideret Cajum, & is per errorem occi-

dit Sempronium; num tibi imputandum sit hoc homicidium, tanquam casuale; colliges à fortiori ex dicendis in *Subsect.*

III. Socios sibi advocans ad occidendum.

161 **P**etrus rixans contra inimicum, unum vel alios plures socios advocavit, vel excitavit ad pugnam pro sua parte, aut etiam ultro accurren-tes, & volentes in gratiam sui pugnare, tacito consensu admisit: juxta dicta *Sett. 3. de Consensu*, siquidem unus eorum Petri inimicum, ejusve socium occidit, non est dubium, ipsum etiam Petrum homicidii, restitutionis, & irregularitatis ex delicto homicidii voluntarii reum fore. *Sett. contra*: factum est, ut aliquis, vel aliqui ex ipsis sociis petri occisi, & mortui sint, contra omnem voluntatem Petri: quid tunc Juris debebo? casus est simillimus precedenti, ideoque eodem modo resolvendus: nam Petrum adhuc homicidii, restitutionis, & irregularitatis illius reum facit communis, & probabilior sententia DD. *Navar. Suarez, Avila, Coninch.* eosque citans *Dian. p. 4. tract. 2. de irreg. resol. 12.* Ratio est eadem, quæ supra. *Contra* verò non improbabili-ter à restitutione, & irregularitate eum liberant *Vasq. Turian. Hur.* Ratio est: quia sine fraude vel dolo solam excitans, vel admittens alterum ad actionem sibi periculosam, peccat tantum contra Charitatem, non contra Justitiam: cum scien-tem, & volenti non fiat injuria: ergò si Petrus non peccavit contra Justitiam, non debet esse obnoxius restitutioni, & irregularitati. Idemque dicen-

dicendum de sociis Petri, qui mortem effugerunt. Quod si tamen Petrus injustè rixans contra inimicos, socios suos coniecit in necessitatem pugnandi, insurgentibus nimirum in ipsos inimicis Petri, & aliquem ex ipsis occidentibus; utique tunc Petrus reus erit restitutionis & irregularitatis, quia tunc verè injusta causa fut mortis sui locii.

IV. Generaliter præcipiens, vel suadens quamcunque actionem fieri cum præviso periculo mortis ipsius.

SI scias in sylva esse latrones ad occidendum 162
stranseuntes, & nihilominus alicui præcipias, vel suadeas, ut ingrediatur: si puerum incautum, noctu maxime, mittas ad puteum plenum non circumseptum: si suadeas alicui, ut hostem non fugiat, vel contra ut resistat rixanti: si suadeas, vel inducas hominem inexpertum, ut per funem, trabem, vel regulas inambulet &c. & hinc aliquis istorum occidatur, vel pereat, non effugies irregularitatem, saltem ex delicto homicidii casualis, etsi mortem minimè intenderis. Ratio est: quia in his, & similibus periculum prævidisti, vel certè prævidere debuisti, & tamen sufficienter non cavisti: secus erit, si quid jubeas, vel suadeas, unde nullum periculum mortis prudenter timere, vel suspicari potes, ut si natanti perito suadeas, ut tecum natet, isque improvisò suborto spasmo, vel alia de causa pereat: & ita in similibus: tunc enim mors merè per accidens secuta spectabit ad homicidium casuale. Similiter si alicui suadeas, ut ex castris fugiat,

giat, ut furtum, adulterium committat, ex quo prævidebas ipsum capite plectendum: si consilium dedisti Bertæ, ut adulterii causa per tectum deambulet, unde præcipitata periiit &c. In his & similibus sexcentis, distinguendum est; nam si sint tales circumstantiæ, ut hic & nunc illæ omnes verè sunt conjunctæ cum periculo mortis, morte secuta, irregularis eris, quia verè peccas contra justitiam in materia homicidii illo tuo imprudenti consilio; si secus, non erit: quia tunc peccas solum peccato scandali, contra Charitatem, vel aliam virtutem, ut rectè resolvit Tamb. *cit. c. 15. §. 3. n. 5.* Denique excipiendum semper est, nisi tale quid periculolum suadeas alteri ad honestum, vel sanctum finem, propter quem alter ipsemet se exponere vitæ periculo poterat, vel etiam debebat: utpote pro bono communi, vel salute animarum, v. g. si tempore pestis Sacerdotem, Medicum, Laicum *jussu vel* suasu inducas ad infectis necessaria obsequia spiritualia, vel corporalia præstanda. Qua re merito Tamb. *cit. num. 13.* miratur scrupulum cujusdam Monachi, qui dicebat irregularem se esse, eo quod suavisset alicui protectionem Indicam ad fidem propagandam, isque ab infidelibus fuisset occisus: *Ratio est:* quia non est putandum, Ecclesiam velle irregularitatem obstare ad tam sanctas actiones, & fines, pro quibus vitam periculo exponere quilibet potest, & sæpè etiam debet. Denique si sit dubium, an ex tuo jussu, consilio, suasu reverè secutum sit ejusmodi homicidium casuale, eodem modo à fortiori resolvendum est; quo supra de dubio

dubio homicidii voluntarii duplici Regula resolutum est.

SECTIO V.

De homicidiis merè casualibus, & casibus ambigua irregularitatis.

SUMMARIUM.

163. Homicidium merè casuale quid?
164. Non est peccatum, nec restitutionem, nec ullam irregularitatem inducit, usque ad n. 167.
167. Oppositum tamen sentiunt alii quoad irregularitatem.
168. Quod maxime verum est in casu; quo actio aliqua hoc ipso prohibita est, quia cum periculo homicidii solet esse conjuncta: Et casibus in Jure expressis. Ex quo.
169. Monachis, & Clericis in Sacris, seu majoribus ordinibus constitutis graviter prohibetur usus chirurgiae.
170. Ita ut si mors etiam adhibita omni cautela, & prae intentionem merè casualiter sequatur, fiant irregulares.
171. Excipitur tamen casus necessitatis.
172. Et insuper probabile est, eos etiam extra necessitatem exercentes chirurgiam, irregularitatem non incurrere, si sine omni eorum culpa mors sequatur.
173. Clerico vel Monacho perito, in casu saltem necessitatis vel pietatis, non prohibetur exercitium artis medicae.
174. Unde nec peccat, nec irregularitatem incurrit, et si aliqui prae ejus intentionem moriantur.
175. Secus si ob ejus imperitiam, vel negligentiam mors, aut mortis acceleratio contingat.
176. Unde si Medicus aegroto etiam desperato concedat, quacunque libent appetitui vitiatum, etiam manifestè noxia, si mors notabiliter acceleretur, fit irregularis.
177. Conformiter ad praedicta resolvuntur alia, de aliis non medicis, qui tamen potiones, vel pharmaca praebent ad sanitatem, ad non concipiendum fetum, ejiciendam prolem, amorem, vel odium concipiendum &c. Item
178. Vs-